

У радгоспі «Тарасівський» в дослідній групі було 47 неплідних корів, які після діагностичних досліджень і лікування стали клінічно здоровими і після осіменіння запліднились. Від цих корів одержано 47 телят, або $(29,25 \text{ крб.} \times 47)$ 1374,75 крб. Крім того, з числа корів цієї групи попереджена яловість у 19 (отелились в 1973 р.) або збережено 35% (190 ц) молока, що становить 3705 крб. По дослідній групі корів радгоспу «Тарасівський» одержано додатково (1374,25 крб.+3705 крб.) 5079,75 крб. По двох радгоспах внаслідок запобігання неплідності у 67 корів і яловості у 29 корів одержано додатково $(3383,25 \text{ крб.} + 5079,75 \text{ крб.})$ 8463 крб.

Таким чином, своєчасна науково обгрунтована діагностика неплідності тварин та застосування ефективних лікувальних засобів сприяють клінічному видужуванню і заплідненню тварин, що дає можливість одержати значну кількість додаткових коштів.

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ДІАГНОСТИКО-ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ ПРИ ПІСЛЯРОДОВИХ СУБКЛІНІЧНИХ УСКЛАДНЕННЯХ У КОРІВ

В. С. ДЮДЕНКО, кандидат ветеринарних наук

О. П. ГОМЕЛЮК, Ф. А. ДРАБКІНА, наукові співробітники

Центральна дослідна станція штучного осіменіння
сільськогосподарських тварин

У науково-виробничому досліді, проведеному у 1974 р. на базі молочних ферм радгоспів «Димерський» і «Тарасівський» Київської області, ми визначали економічну ефективність впровадження ранньої (на 4—5-й день після отелення) діагностики функціональних і патологічних розладів статевого апарата корів та застосування лікувально-профілактичних заходів.

Умови для проведення науково-виробничих досліджень були задовільними. Корів у стійловий період годували в основному за збалансованим раціоном. Про це свідчили такі показники, як загальний стан тварин та біохімічний аналіз сироватки крові. Тільки у окремих тварин спостерігалось зниження вмісту каротину і фосфору в сироватці крові. У літній період коровам давали досхочу зелену масу та інші корми.

Дослідну і контрольну групи сформували з корів чорно-рябої породи віком 4—8 років, середньої вгодованості, продуктивністю 3000—4000 кг за лактацію з урахуванням стану статевого апарата (функціональні розлади і патологічні зміни матки та яєчників).

До складу дослідних груп з двох господарств ввійшло 215 корів і контрольної — 89 корів. Стан статевого апарата корів визначали за допомогою клініко-гінекологічних обстежень та біохімічних досліджень лохий експрес-способами діагностики, розробленими відділом боротьби з яловістю маточного поголів'я Центральної дослід-

ної станції штучного осіменіння сільськогосподарських тварин. Всього дослідили 315 проб вмісту матки корів.

На основі проведених біохімічних досліджень лохій та клініко-гінекологічних обстежень піддослідних тварин установлено збіг біохімічних показників вмісту матки з клінічним станом статевого апарата. Так, при порушенні скоротливої функції матки і наявності запалення її слизової оболонки в лохіях міститься індикан, що вказує на часткову або повну втрату скоротливої функції матки, а наявність циклічних речовин ароматичного ряду пов'язана із запаленням її слизової оболонки (табл. 1). В окремих пробах (до 10%) знаходили муцин. Показник сілової кислоти був зниженим (158,6—201,75 оптичної щільності) в зв'язку з порушенням гормональної діяльності яєчників.

1. Збіг біохімічних показників лохій корів з клінічним станом матки і яєчників, %

Стан статевого апарата	Кількість проб	Реакція на індикан		Реакція на ароматичні речовини		Реакція на білок		Реакція на муцин		Сілова кислота в середньому од. оптичної щільності
		позитивна	негативна	позитивна	негативна	позитивна	негативна	позитивна	негативна	
Атонія матки, катаральний ендометрит	47	100	—	100	—	100	—	10	90	201,75
Гіпотонія матки, катаральний ендометрит	153	100	—	100	—	100	—	15	85	158,6
Гіпофункція матки і яєчників	26	—	100	—	100	10	90	10	90	113,1
Субінволюція матки	58	65	35	75	25	97,5	2,5	40	60	187,15
Катаральний ендометрит	31	20	80	100	—	100	—	25	75	143,7

При субінволюції матки біохімічні показники лохій вказували на часткову втрату скоротливої функції, незначне запалення слизової оболонки, малу кількість муцину і розлади гормональної діяльності яєчників.

При гіпофункції матки і яєчників у лохіях не виявлено індикану і циклічних ароматичних речовин, що виключало порушення скоротливої функції матки та запалення її оболонки. Відсутність муцину в лохіях в 90% випадків і низький (113,1 одиниць оптичної щільності) показник сілової кислоти свідчать про недостатню функцію ендометрія та статевих залоз.

При катаральному ендометриті у вмісті матки відмічена значна кількість циклічних речовин ароматичного ряду і в 20% випадків виявлений індикан, що свідчить про запалення слизової оболонки і про часткову втрату скоротливої функції матки у окремих корів. Відсутність муцину у 75% випадків і значне зниження кількості сілової кислоти (143,7 од. оптичної щільності) були пов'язані з порушенням функції ендометрія та статевих залоз.

Отже, біохімічні показники лохій повністю відбивають стан статевого апарата у гінекологічно хворих тварин.

Після встановлення діагнозу для корів дослідної групи проводили лікувально-профілактичні заходи, внаслідок чого за станом відтворювальної функції корови дослідної і контрольної груп значно різнилися між собою (табл. 2). Так, у корів дослідної групи порівняно з контрольною перша охота проявлялась раніше на 15 днів, кількість осіменінь на одну корову була меншою у 1,2 раза, кількість перегулів — в 1,1 раза, днів неплідності — на 75 і сервіс-період був коротшим на 75 днів. З 215 корів дослідної групи залишилися неплідними 7 (3,25%), а в контрольній групі з 89 корів не запліднилась 21 (23,56%) корова.

У розрізі господарств в дослідних групах порівняно з контрольними заплідненість корів від першого осіменіння була вищою на $35,65 \pm 8,5$ — $47,12 \pm 5,0\%$, а загальна — на $17,9 \pm 6,26$ — $23,3 \pm 7,4$ (табл. 3).

В цілому по радгоспах різниця між дослідною і контрольною групами за заплідненістю корів від першого осіменіння становила $41,86 \pm 5,0\%$, а за загальною заплідненістю — $20,34 \pm 4,66\%$. Критерій достовірності при такій різниці дорівнював відповідно $8,4 \pm 4,3$, або $P > 0,999$.

Внаслідок ранньої діагностики стану статевого апарата у корів після отелення і своєчасного застосування лікувально-профілактичних заходів у радгоспі «Димерський» з 95 гінекологічно хворих корів видужала і запліднилась 91 (95,8%), а в радгоспі «Тарасівський» із 120 видужали і запліднилися 117 (97,5%) корів. Це дало змогу одержати своєчасно 208 телят, або ($29,25 \text{ крб.} \times 208$) додатково 6084 крб. Крім того, відомо, що з числа гінекологічно хворих корів 25% залишаються яловими, тобто з 215 корів 54 (25%) залишилися б яловими. Від кожної ялової корови недоодержують в середньому 35% молока, а від 54 корів — 540 ц молока. Завдяки впровадженню заходів за рахунок збереження молока додатково одержано ($19,5 \text{ крб.} \times 540 \text{ ц}$) 10530 крб., а за рахунок попередження неплідності у 161 корови і яловості у 54 корів ($6084 \text{ крб.} + 10530 \text{ крб.}$) 16614 крб. Оскільки на обладнання діагностичної лабораторії, придбання хімічних реактивів та лікувальних засобів витрачено 650 крб., то від впровадження науково обґрунтованих діагностико-лікувальних заходів без витрат на боротьбу з неплідністю і яловістю корів додатково одержано (16614 крб. — 650 крб.) 15964 крб.

ВИСНОВКИ

1. Біохімічні показники лохій корів повністю збігаються з клінічним станом матки і яєчників, що підтверджує високу діагностичну достовірність експрес-способів.

2. Впровадження діагностико-лікувальних заходів у перші дні після отелення корів є основним профілактичним засобом проти неплідності і яловості їх, що дає можливість одержати значну кількість додаткових коштів.

2. Показники відтворювальної функції корів у післяродовий період

Групи корів	Кількість корів	Днів від отелення до першого осіменіння	Кількість осіменів на одну корову	Кількість перелугів на одну корову	Днів неплідності	Сервіс-період, дні	Залишилось неплідних	
							голів	%
Дослідна Контрольна	95	41,0±2,04	1,32±0,06	0,4±0,05	20,0±1,67	48,31±2,03	4	4,21
	40	61,06±5,5	2,2±0,17	1,2±0,13	89,3±6,84	118,92±8,31	11	27,5
Дослідна Контрольна	120	50,6±2,12	1,8±0,09	0,89±0,07	34,8±1,83	64,0±1,94	3	2,5
	49	61,4±4,6	3,2±0,18	2,2±0,18	115,0±8,2	143,4±8,24	10	20,4
В цілому: дослідні контрольні	215	45,8±2,07	1,56±0,07	0,65±0,06	27,4±1,75	56,15±1,98	7	3,25
	89	61,23±5,05	2,7±0,17	1,7±0,15	102,1±7,52	131,16±8,27	21	23,56

Радгосп «Димерський»

Радгосп «Тарасівський»

3. Порівняльна оцінка запліднення корів дослідної і контрольної груп

Групи корів	Кількість корів	Заплідненість				Різниця (d)		Критерій (z)	Достовірність (p)
		від першого осіменіння		загальна		від першого осіменіння	за загальною заплідненістю		
		голів	%	голів	%				
Дослідна Контрольна	95	63,15±4,9	91	95,8±2,2	35,6±8,5	23,3±7,4	4,2	>0,999	
	40	27,5±7,02	29	72,5±7,09					3,1
Дослідна Контрольна	120	49,2±4,5	117	97,5±2,3	47,12±5,0	17,9±6,26	9,4	>0,999	
	49	2,04±2,0	39	79,6±5,8					2,8
В цілому: дослідні контрольні	215	55,34±3,38	208	96,7±1,2	41,86±5,0	20,34±4,66	8,4	>0,999	
	89	13,48±3,6	68	76,4±4,5					4,3

Радгосп «Димерський»

Радгосп «Тарасівський»